

Kuldaskil og snöggar hitabreytingar

Einar Sveinbjörnsson

Þorraping Veðurfræðifélagsins
22. febrúar 2011

Veðurvaktin ehf

Hellisheiði 17.01.2011 20:10 til 19.01.2011 20:10

Hiti og daggarmark

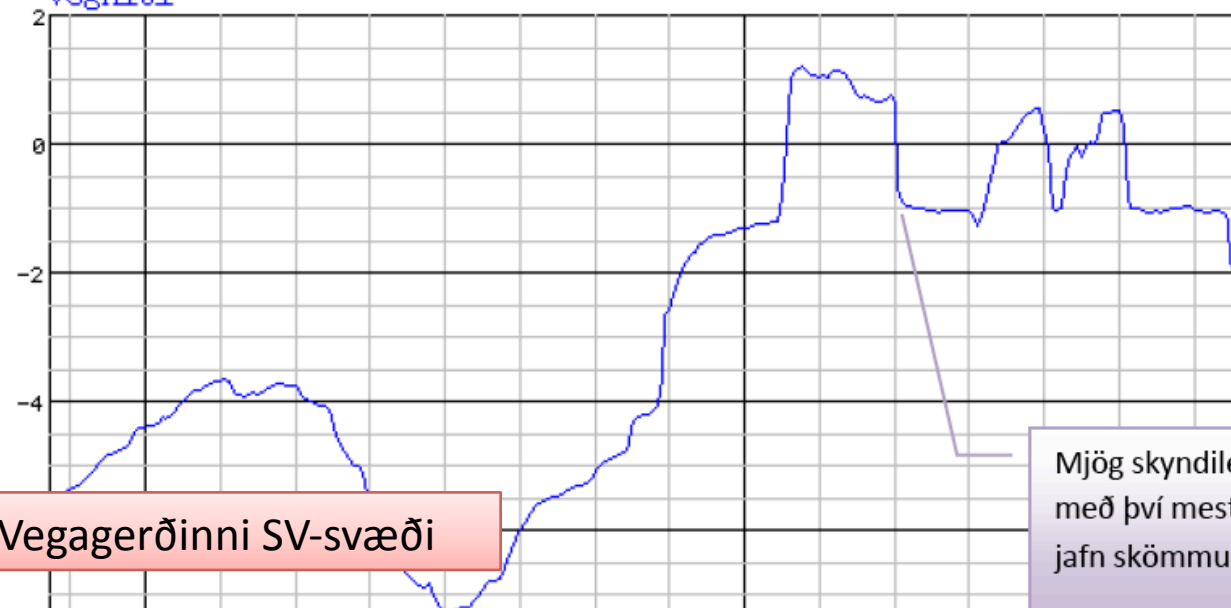

19. jan 2011 kl. 06

Hiti á Hellisheiði
lækkaði um nærri
3°C á um 20 mín.

Mjög skyndilegt
hitafall, með því
meira sem sést á
jafn skömmum tíma.

Veghiti

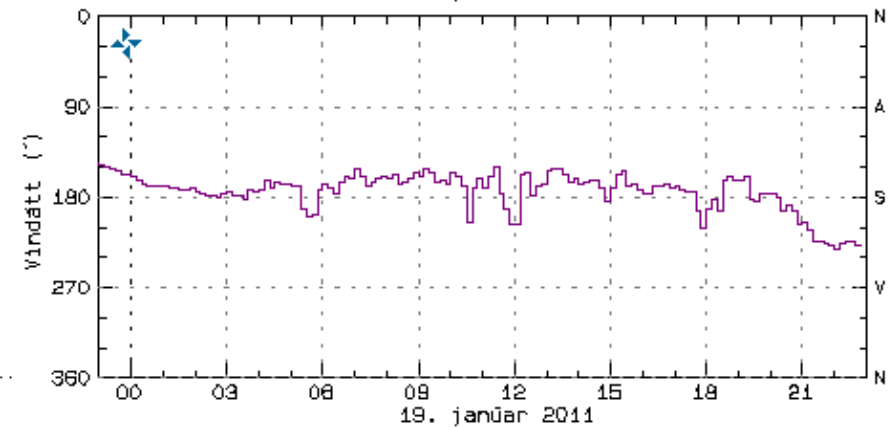
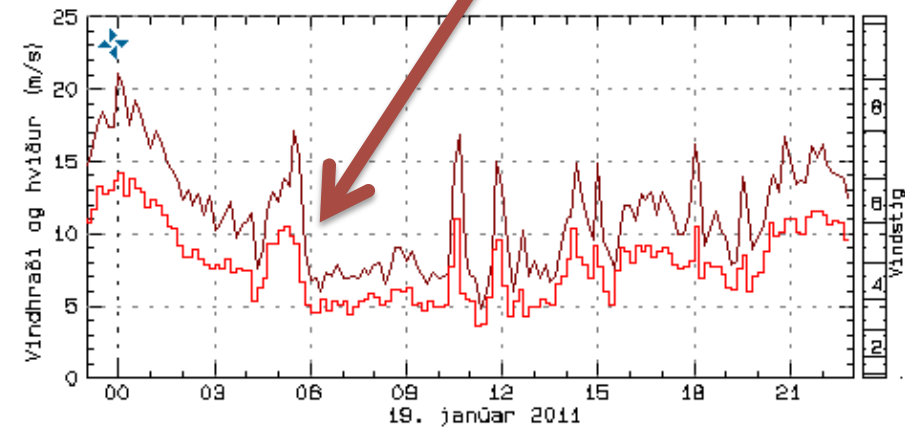
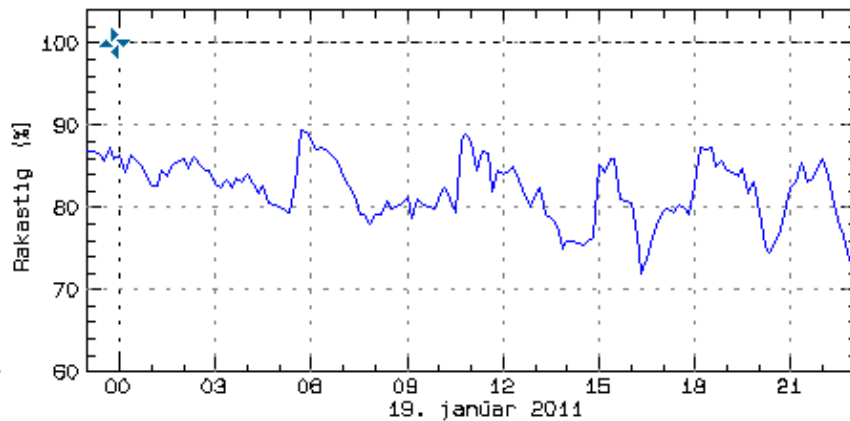
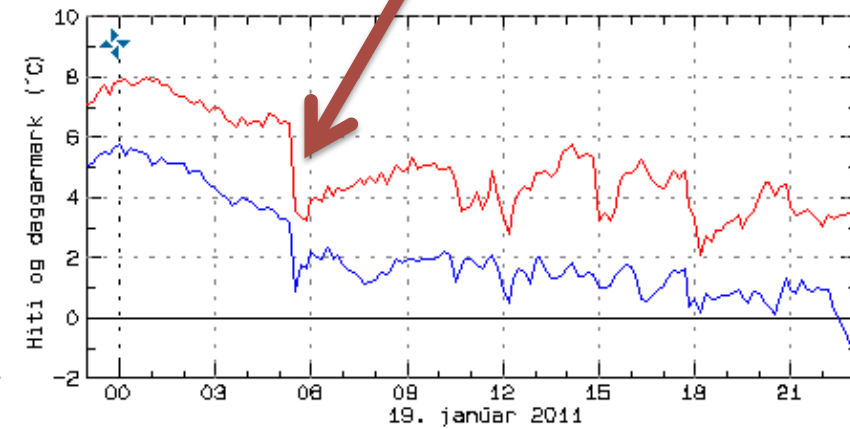
Mjög skyndilegt hitafall,
með því mesta sem sést á
jafn skömmum tíma í vegi.

Arnar E. Ragnarsson, Vegagerðinni SV-svæði

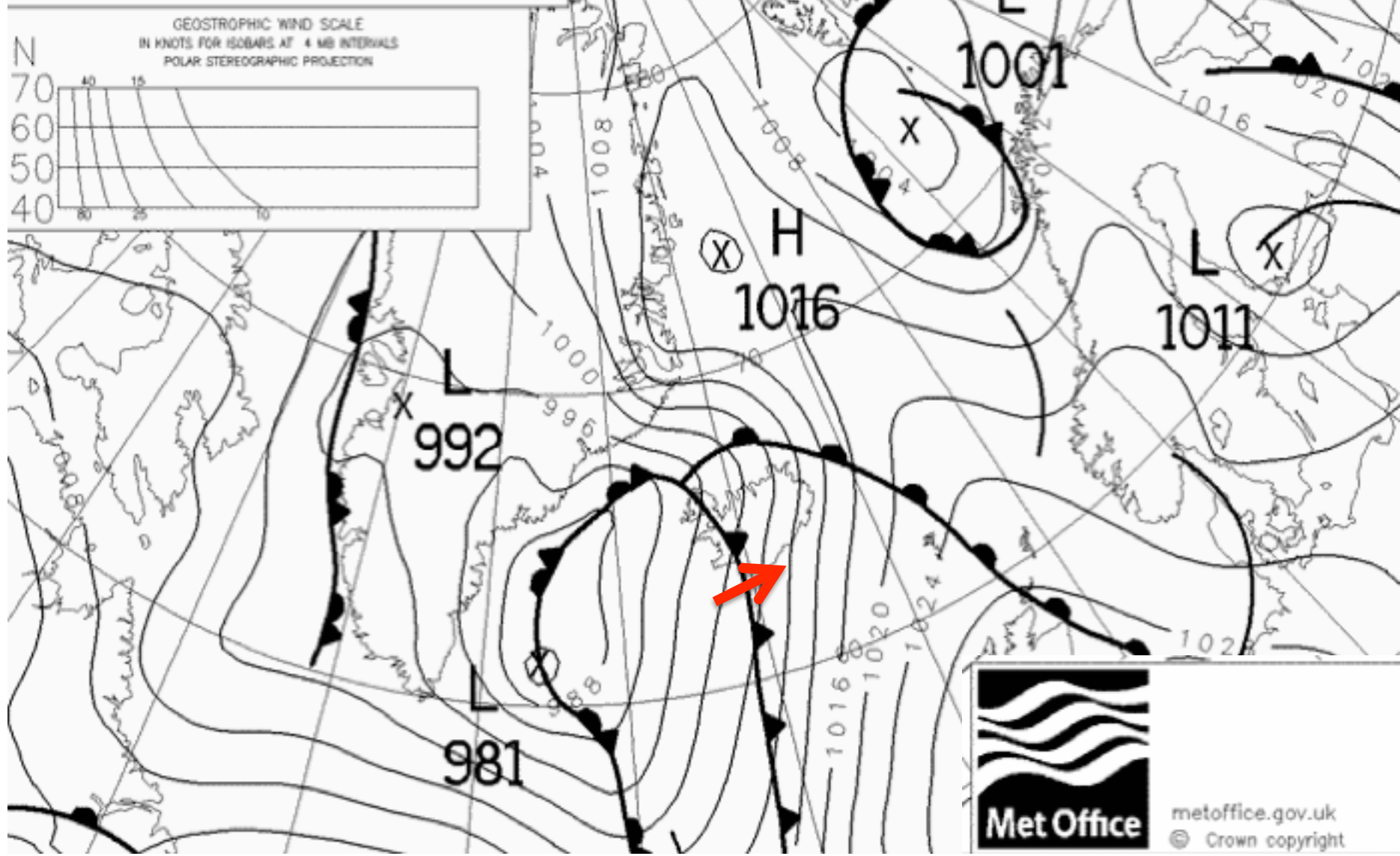
Álíka hitafall, en aðeins fyrr

Aukning vinds um svipað leyti

Reykjavíkurlflugvöllur - Sjálfvirkar veðurathuganir sl. sólarhring

Analysis chart valid 06 UTC WED 19 JAN 2011

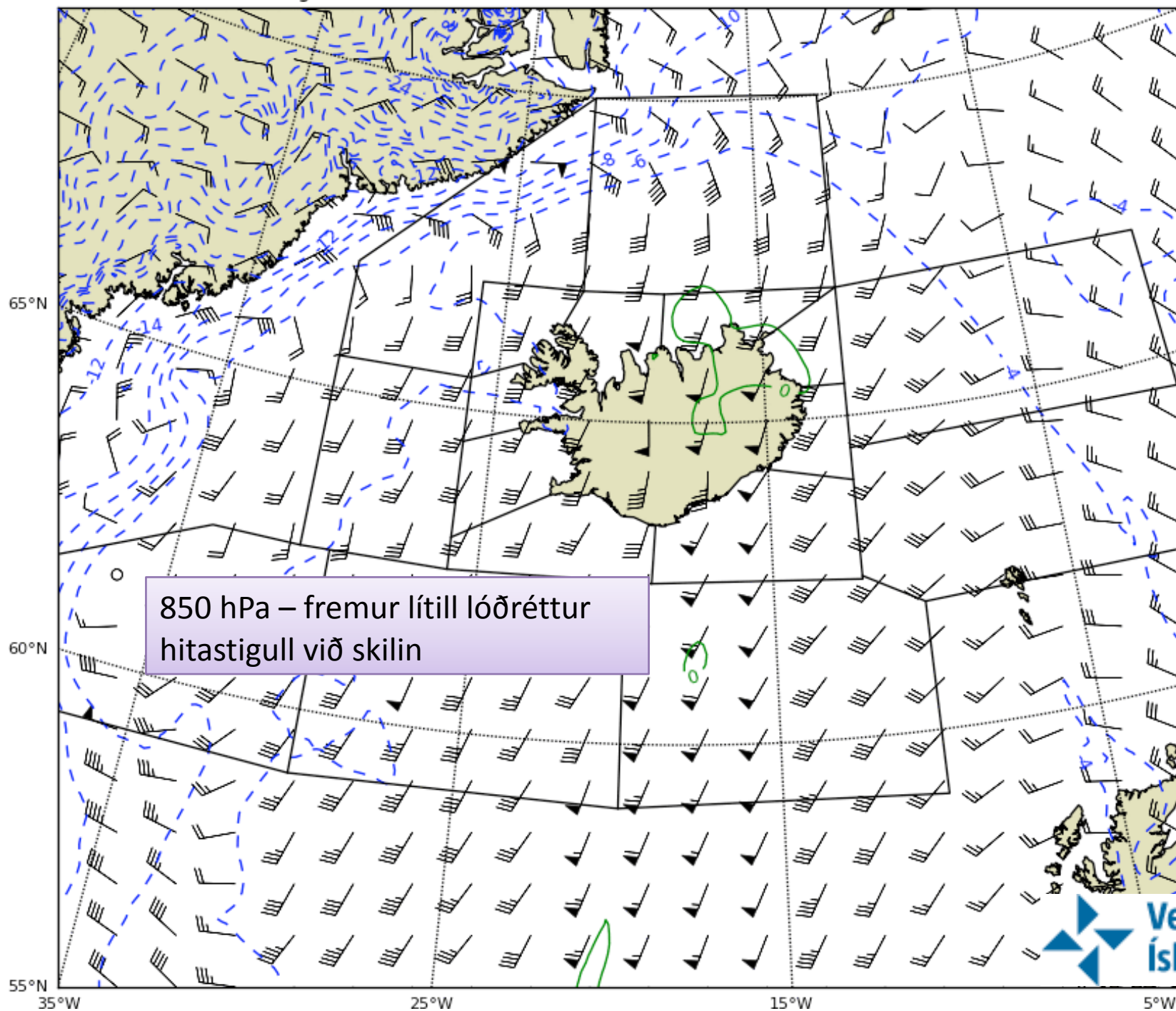

Kuldaskil á leið vestur yfir landið

Líklegar ástæður kólnunar á skömmum tíma:

- a. Láréttur hitastigull -> skörp hitaskil.
- b. Loftið kólnar snögglega vegna uppgufunar rakans.
- c. Kólnun á sér stað í lægstu lögum vegna bráðnunar þegar snjór verður slydda og rigning
- d. Loftið í lægstu lögum kólnar við aukna nettó útgeislun yfirborðs.

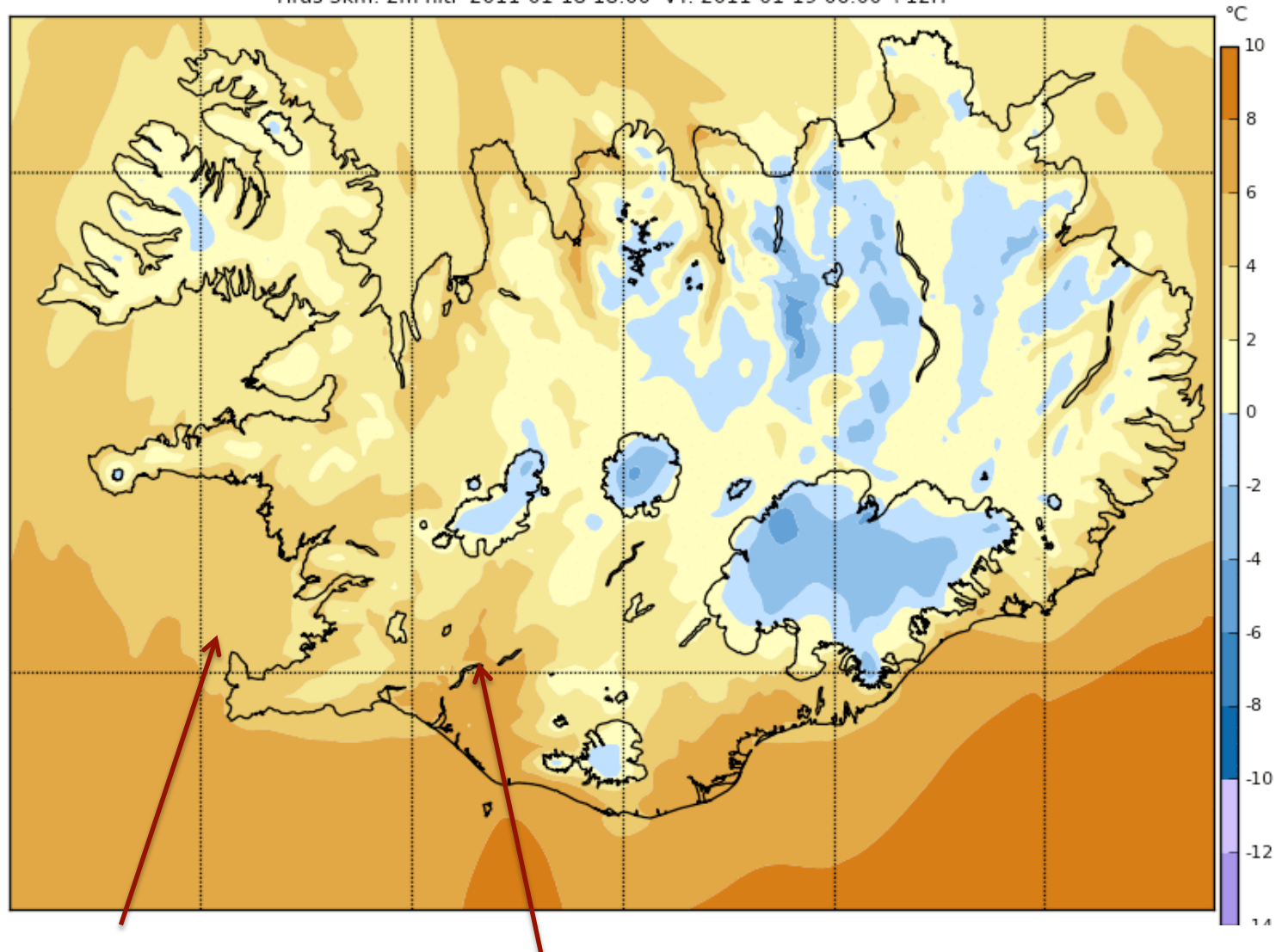
Hiti og vindur í 850hPa. IT: 2011-01-19 06:00 VT: 2011-01-19 06:00 +0H

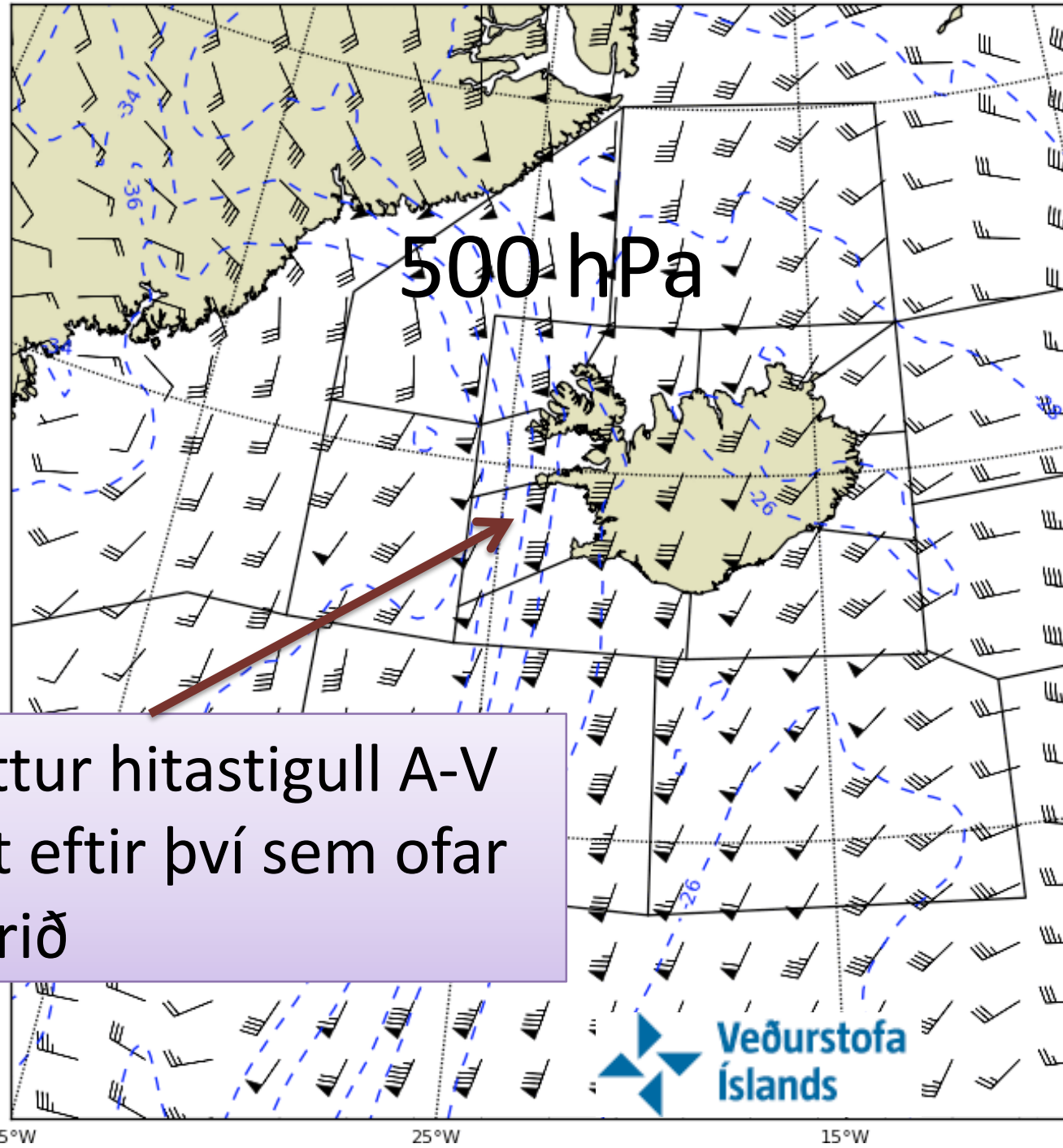
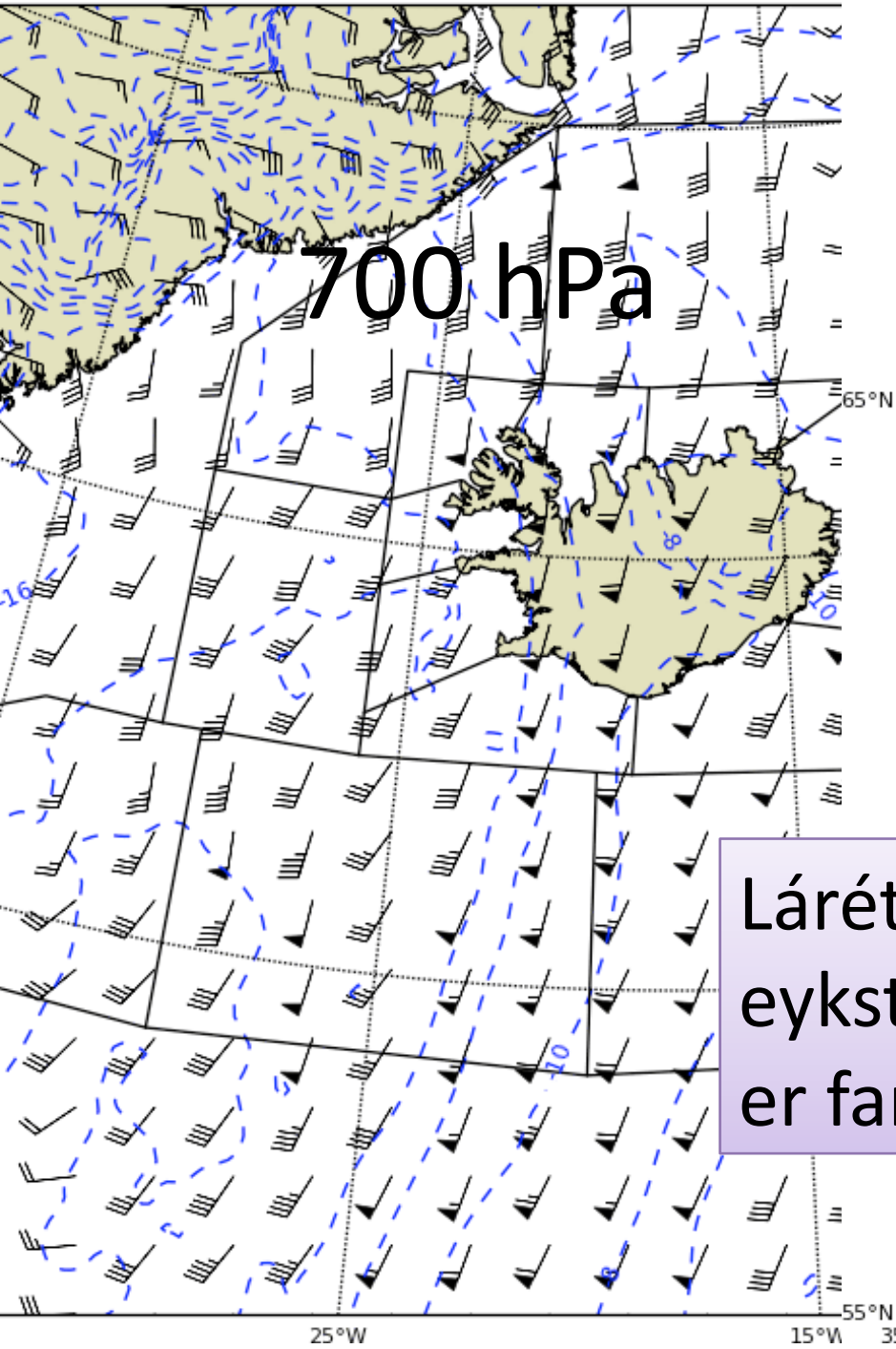
850 hPa – fremur lítill lóðréttur hitastigull við skilin

HRAS 3km - spákort kl. 06 frá Belgingi

Hras 3km: 2m hiti 2011-01-18 18:00 VT: 2011-01-19 06:00 +12H

Lítið sýnilegt hitafall

Láréttur hitastigull A-V
eykst eftir því sem ofar
er farið

Skýringarinnar er að leita í...

.... því sem kallast **symmetric conditional instability** ....

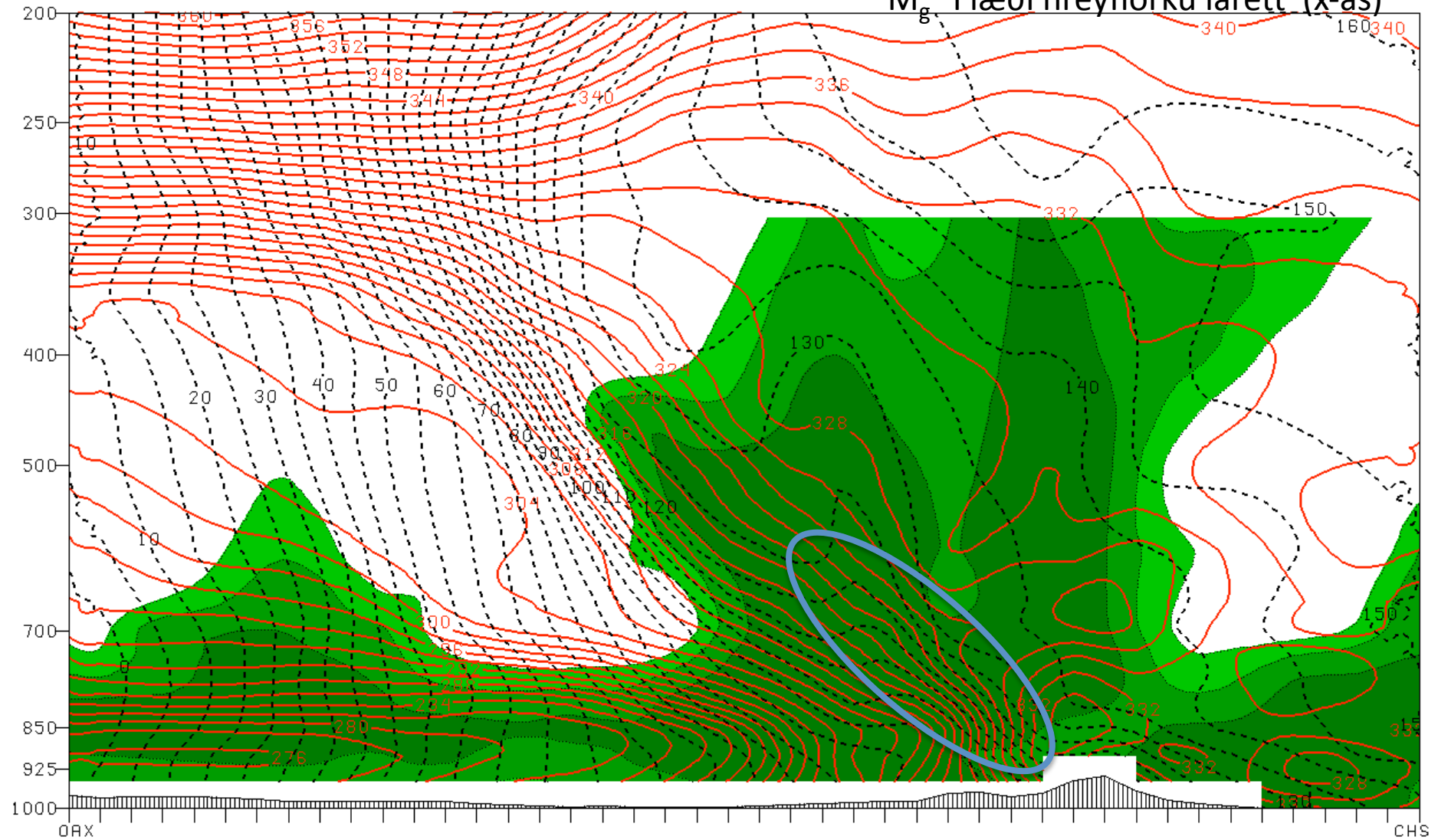
eða skilyrð samhverfa ójafnvægis í lofti.

Þversnið ótilgreindra kuldaskila

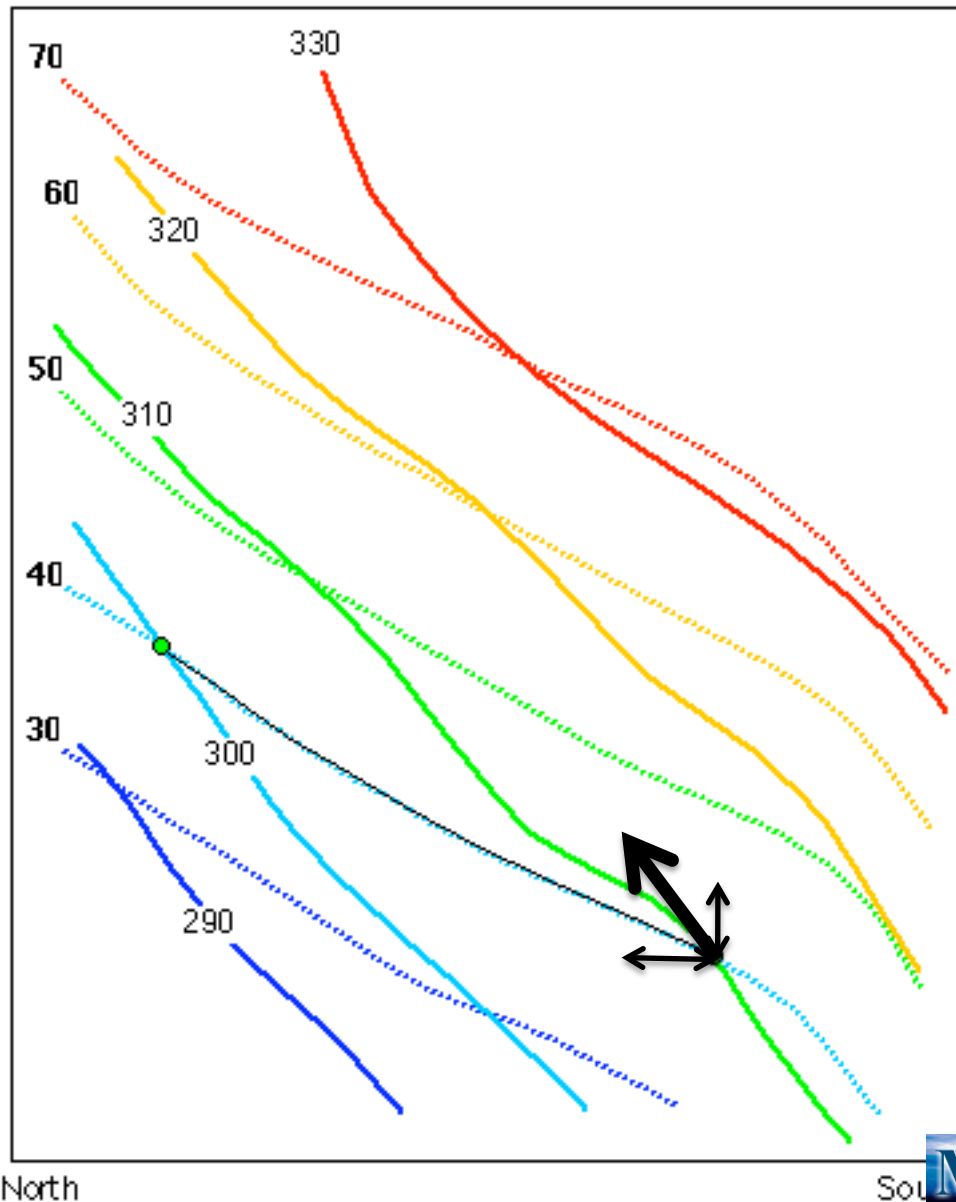
Θ_e Mættishiti fyrir rakamettað loft

M_g Flæði hreyfiorku lárétt (x-ás)

M_g (black), Θ_e (red), RH (green; 50, 70, 90)

Conditional Symmetric Instability (θ_e slopes more steeply than m_g)

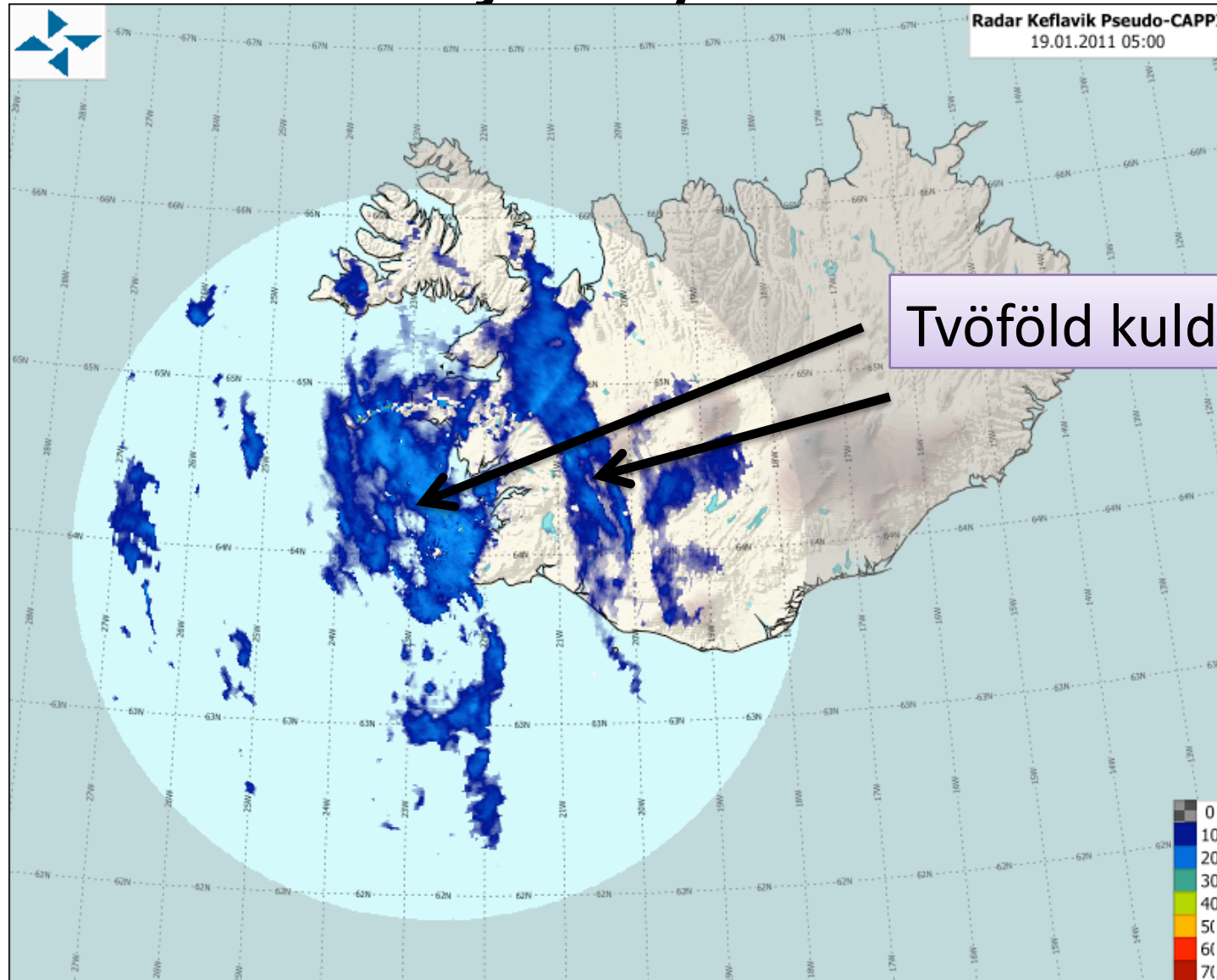
Slantwise convection
- fláauppstreymi

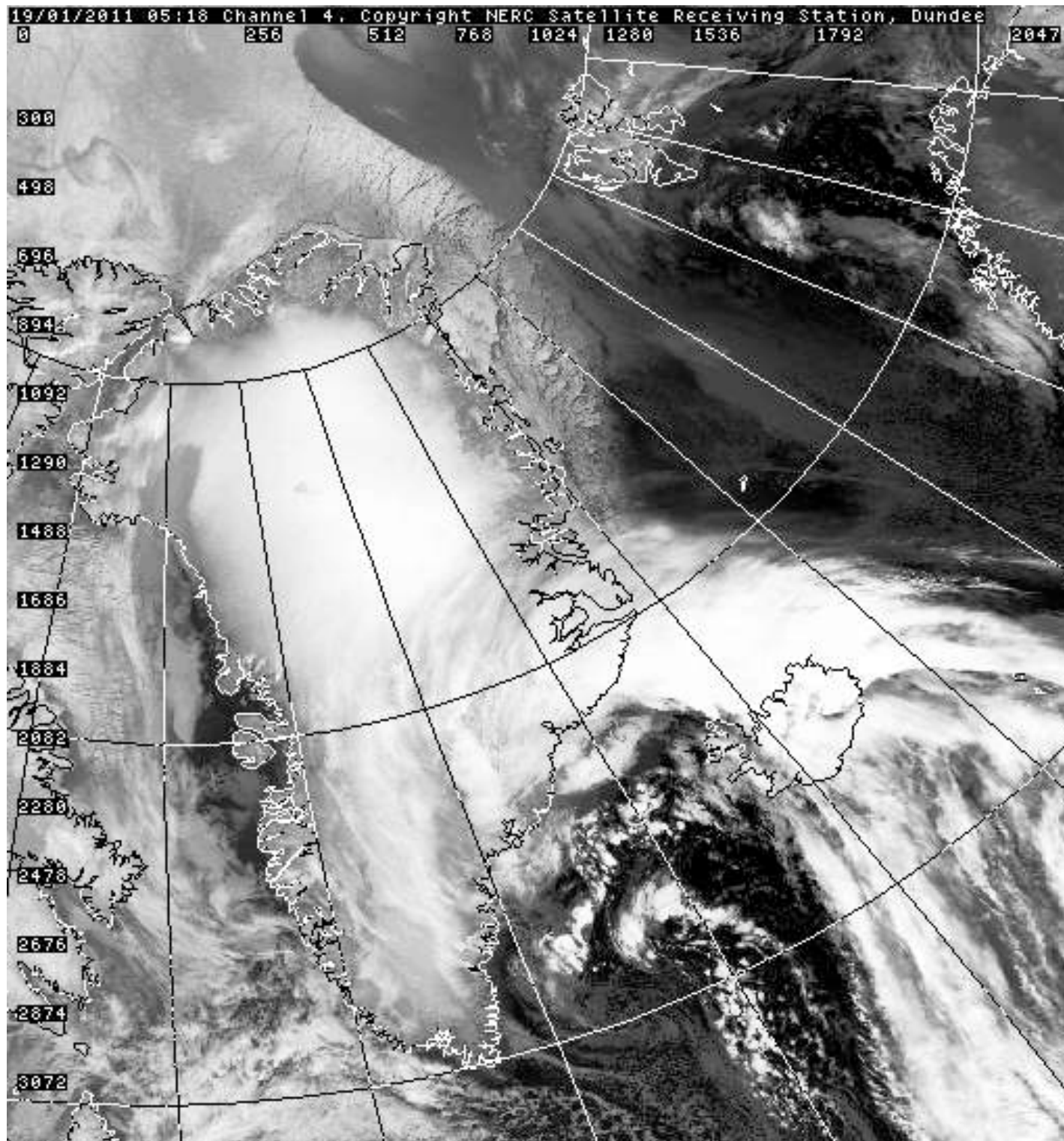
Skilyrt samhverft jafnvægi (CSI) í tengslum við kuldaskil kemur oft fram í því að skilin verða í raun tvöföld

Fláauppsteymi og -niðurstreymi

Ratsjármynd kl. 05:00

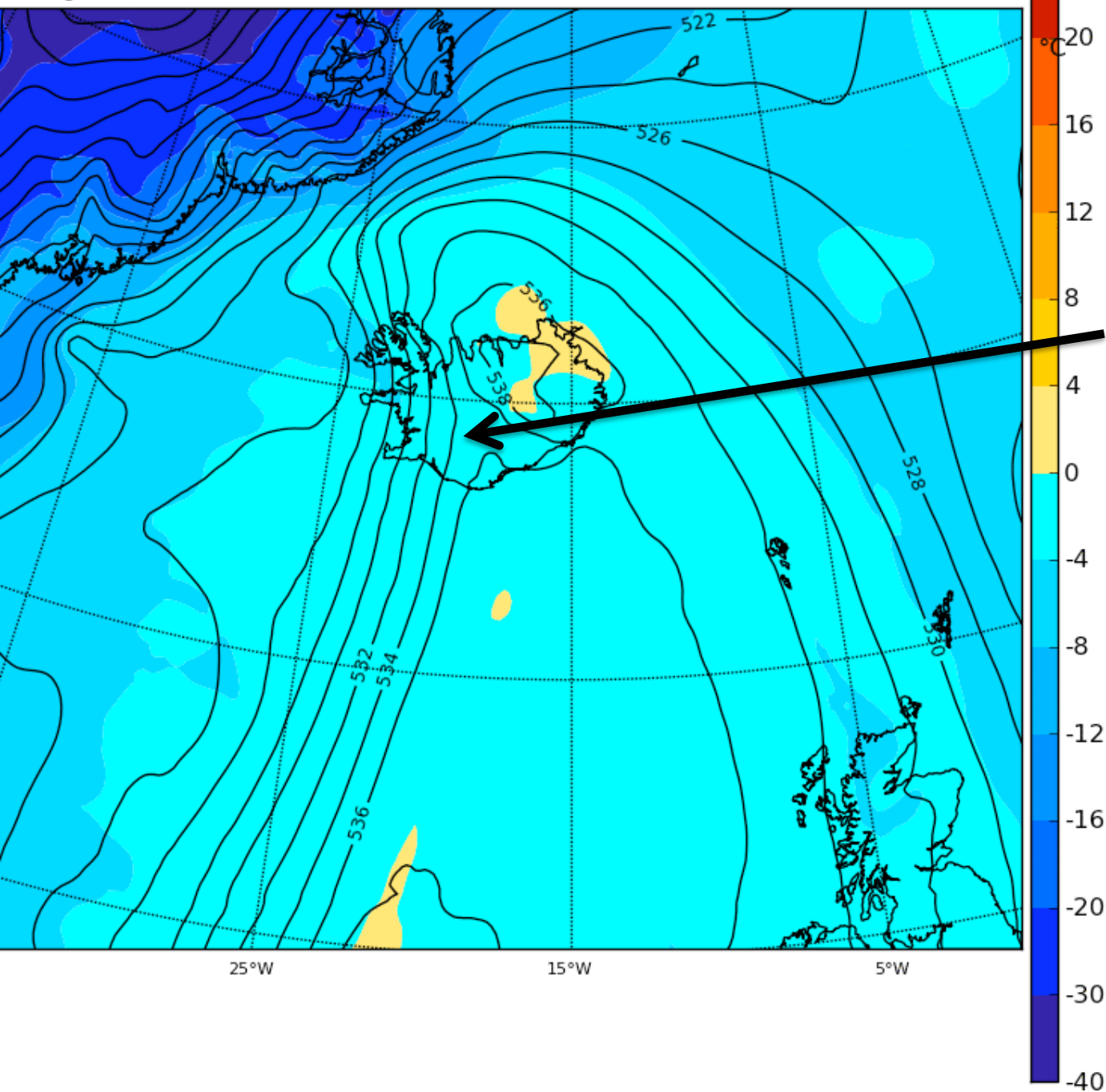

“Tvöfeldnin”
sést líka á
hitamynd frá
kl. 05:18

Nokkur einkenni fyrir skilyrtan samhverfan óstöðugleika.

- Stærðarkvarði nálægt 100 x 100 km og tímakvarðinn um 3-4 klst.
- Aukning vinds með hæð og lítilsháttar snúningur vindáttar til vesturs.
- Loftið (oftast) rakamettað.
- Ekki sérlega óstöðugt loft. (þá venjulegt lóðstreymi !)
- Á tunglmyndum og í ratsjá sjást gjarnan langir garðar samsíða þykktarlínunum Z_{500} - Z_{1000}

0hPa og hiti í 850hPa IT: 2011-01-19 06:00 VT: 2011-01-19 06:00 + 0H

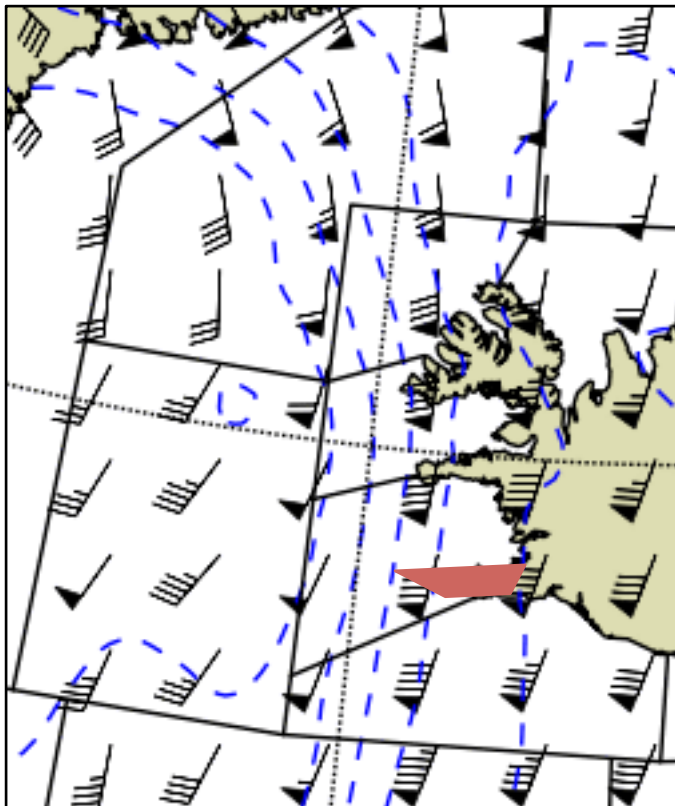

Þykktarbratti til staðar og hann því sem næst samsíða kuldaskilunum

Niðurstaða

Hin snögga kólnun rétt í þann mund sem jaðar seinni úrkomubakkans fór yfir er vegna hrigrásar af völdum skilyrts samhverfs ójafnvægis

Rakametnað loft kom að ofan úr vestri þar sem það streymdi eftir skábrautum niður til yfirborðs.